RUDOLF STEINER

DIE ARGONAUTEN-SAGE UND DIE ODYSSEE

Vortrag, gehalten in Berlin am 14. Oktober 1904

DIE DREI ASPEKTE DES PERSÖNLICHEN

Vortrag, gehalten in Berlin am 12. juni 1907

RUDOLF STEINER VERLAG
DORNACH / SCHWEIZ

რუდოლფ შტაინერი

არგონავტების თქმულება და ოდისეა

ლექცია, წაკითხული ბერლინში
1904 წლის 4 ოქტომბერს

პიროვნულის სამი ასპექტი

ლექცია, წაკითხული ბერლინში
1907 წლის 12 ივნისს

2002
გამომცემლობა „აწმყო“
თბილისი

„არგონავტების თქმულება და ოდისეა“ ნაწილია რუდოლფ შტაინერის თხზულებათა სრული კრებულის 92-ე ტომისა: „Die okkulten Wahrheiten alter Mythen und Sagen“, ხოლო „პიროვნულის სამი ასპექტი“ - 96-ე ტომისა: „Ursprungsimpulse der Geisteswissenschaft“

გერმანულიდან თარგმნა *ნოდარ ბელქანიამ*

გამოცემა შეთანხმებულია რუდოლფ შტაინერის მემკვიდრეობის მმართველობასთან (დორნახი, შვეიცარია), რომელსაც ეკუთვნის შტაინერის ნაშრომების თარგმნასთან და გამოქვეყნებასთან დაკავშირებული ყველა უფლება

პირველი გამოცემა

ISBN: 99940 - 737 - 2 - 9

© 1974, 1999 by Rudolf Steiner-Nachlaßverwaltung, Dornach/Schweiz

© ნოდარ ბელქანია

შინაარსი

არგონავტების თქმულება და ოდისეა

ბერლინი, 14 ოქტომბერი, 1904 7

ინტელექტის განვითარების პირველი იმპულსი მეხუთე ატლანტურ კულტურაში; ამ იმპულსის განახლება ბერძნულ კულტურაში. ბერძენ ფილოსოფოსთა სწრაფვა სიბრძნისადმი სიყვარულის გარეშე. სიყვარულით გამსჭვალული სიბრძნის მიღება ბერძნულ მისტერიებში. ამ ორ ნაკადს შორის ბრძოლის ასახვა არგონავტების თქმულებაში. ოდისევსის თქმულების ცალკეული ეპიზოდები როგორც ბერძნულ მისტერიებში ხელდასხმის საფეხურთა ამსახველი სურათები.

პიროვნულის სამი ასპექტი

ბერლინი, 12 ივნისი, 1907 20

მხატვრული ელემენტის ხორცშესხმა მიუნჰენის კონგრესზე. ჭეშმარიტი მორალი არა მცნებათა, არამედ შემეცნების პირმშოა. ეგოიზმი და სიკვდილი – ევოლუციაში ერთი და იმავე პროცესის ორი მხარე. პიროვნების ასახვა აურაში. განვითარების მიზანია პიროვნების არა უპიროვნომდე დაკნინება, არამედ ზეპიროვნულამდე ამაღლება.

შენიშვნები 32

არგონავტების თქმულება და ოდისეა

ბერლინი, 1904 წლის 14. ოქტომბერი

სხვადასხვა მითების განხილვით მე მინდა საფუძველი ჩავუყარო გარკვეულ ეზოტერულ მოძღვრებას, რომელსაც მომდევნო ლექციებში შევეხები. დღეს მინდა ვისაუბრო ერთ ძალზე მნიშვნელოვან მითზე, რომელსაც საბერძნეთშიც ვხვდებით და რომელიც, როგორც ყოველი მითი, სხვადასხვა საფეხურზე და მრავალგვარად შეიძლება იქნას გაგებული. ჩვენი მიზანი იქნება მისი რეალური შინაარსის გარკვევა. მაგრამ ვიდრე ამას შევუდგებოდე, ზოგიერთ თეორიულ საკითხს შევეხები.

"ლუციფერ-გნოზისის" ბოლო ნომერში მე ყურადღება გავამახვილე იმაზე, რომ ბოლო სამ ატლანტურ კულტურაში ადამიანის მოდგმაზე ხდებოდა თავისებური ზემოქმედება, რომელიც გარკვეული გაგებით დღემდე გრძელდება. ეს ზემოქმედება იმიტომ დაიწყო, რომ იმჟამად ადამიანები მომწიფდნენ იმის მისაღებად, რასაც ჩვენ ინტელექტს, განსჯას ვუწოდებთ. მანამდე ადამიანი უფრო მეხსიერების მატარებელი არსება იყო. მეოთხე ატლანტურ კულტურამდე განსაკუთრებით მისი მეხსიერება ვითარდებოდა. კომბინირების უნარი, ანგარიში, ერთი სიტყვით, ყოველივე, რასაც ჩვენი თანამედროვე კულტურა ემყარება, შემოვიდა მეხუთე ატლანტურ კულტურაში, პირველსემიტების დროს. და ამიტომაც ეს პირველსემიტები მთელი მეხუთე ძირეული რასის ფუძემდებელი რასა გახდა. ამ ძირეული რასის ამოცანაა ევოლუციის პროცესში უპირატესად ფიზიკურისკენ მიმართული განსჯის უნარის გამომუშავება. როდესაც კაცობრიობა განვითარების ისეთ ახალ ფაზას იწყებს, როგორიც განსჯის ფაზაა, ძლიერდება ევოლუციაზე ისეთი ახალი არსებების ზეგავლენა, რომლებიც მანამდე

მხოლოდ დაფარულად მოქმედებდნენ. და მართლაც იმ დროიდან, მეხუთე ატლანტური კულტურიდან მოკიდებული ადამიანის ევოლუციაზე ზემოქმედება დაიწყო გარკვეულმა ჯგუფმა არსებებისა, რომელთა საქმიანობაც მანამდე შეუმჩნეველი იყო. ეს არსებები მაღალგანვითარებულნი იყვნენ, გაცილებით უფრო განვითარებულნი, ვიდრე იმჟამინდელი ადამიანები. მაგრამ ისინი გარკვეული გაგებით ჩამორჩებოდნენ არსებებს, რომლებიც ლემურიის შუა პერიოდიდან ერევიან კაცობრიობის განვითარებაში. მაშინ მოხდა სწორედ ახალი ჩარევა. არსებანი, რომელთაც ახლა ვეხები, მთელი თავიანთი ბუნებით განვითარების მთვარისეულ საფეხურს გამოხატავდნენ. მათ მთვარის ეპოქაში გაიარეს განვითარება, მაგრამ ისე შორს ვერ წავიდნენ, როგორც ისინი, რომელთაც ლემურიის შუა პერიოდში დაიწყეს ზემოქმედება. ისინი მთვარეზე ნორმალურ განვითარებას ჩამორჩნენ. ისდა შესძლეს, იმჟამად ადამიანთა მიერ შემუშავებული უნარ-შესაძლებლობები შეეცნოთ როგორც თავიანთი შესაფერისი და შეეთვისებინათ ისინი. მანამდე ადამიანები ინტელექტუალურად განუვითარებელნი იყვნენ; ახლა კი ინტელექტი შეიძინეს. და ამ ახალ უნარს იყენებდნენ შემდგომი განვითარებისთვის. ასე რომ, მაშინ დაიწყო განვითარების ის ფაზა, რომელსაც ჩვენ ობიექტური მეცნიერულობის შემამზადებელ ფაზას ვუწოდებთ. მანამდე ის არ არსებობდა და არც შემდგომში იარსებებს. მთელი სიბრძნე, რომელიც მოპოვებული იქნა კაცობრიობის ევოლუციაში არსებითად სიყვარულთანაა დაკავშირებული. ცივი, მხოლოდ გამოთვლითი მეცნიერება იმ არსებათა გავლენით შეიქმნა, რომელთაც აღნიშნული „ჩარევა“ განახორციელეს.

შესაბამისად, ამ არსებათა გავლენა, დღესაც რომ მოქმედებენ გარკვეულწილად, მხოლოდ მაშინ

დასრულდება, როდესაც მთელი ჩვენი ინტელექტუალური მოღვაწეობა, ყოველივე, რასაც განსჯისეულ მოღვაწეობას ვუწოდებთ კვლავინდებურად სიყვარულით განიმსჭვალება. როდესაც განსჯა და სიყვარული კვლავ შეერწყმიან ერთმანეთს უზენაეს სიბრძნეში, მაშინ ფიზიკურ სამყაროში უხილავ ამ არსებათა გავლენაც ამოიწურება. ადამიანთათვის, უპირველეს ყოვლისა კი მისტერიათა მოწაფეთათვის, ამ არსებათა გავლენის გაცხადება იყო სახელდობრ ბერძნული მისტერიების ამოცანა.

ქრისტეს დაბადებამდე დაახლოებით მერვე საუკუნეში ამ არსებებს განსაკუთრებული მნიშვნელობის ეპოქა დაუდგათ. თუ თქვენ დააკვირდებით ჩვენი მეხუთე ძირეული რასის კულტურებს: ძველი ვედების კულტურას, ძველ სპარსულ, ქალდეურ-ეგვიპტურ კულტურას, თვით დრუ-იდთა კულტურასაც კი, ნახავთ, რომ ობიექტური, პრაგმატული მეცნიერება ჯერაც არ არსებობდა. ეს უკანასკნელი გაჩნდა მხოლოდ მაშინ, როდესაც თანდათანობით ფეხი მოიკიდა მეოთხე კულტურამ. მეოთხე კულტურა დაიწყო დაახლოებით მერვე საუკუნეში ქრისტეს დაბადებამდე. ამით დასაბამი მიეცა ადამიანის ყველა სხვა მშვინვიერი შინაარსისაგან განსხვავებულ ობიექტურ მეცნიერებას. ქალდეველი ქურუმი ასტრონომიის მეოხებით ჯერ კიდევ სამყაროს განმგებელთა განზრახვის ჩაწვდომას ლამობდა. იგივე ითქმის ეგვიპტელ ქურუმებსა და დრუიდებზე; ისინი ცდილობდნენ ჩასწვდომოდნენ სამყაროს განმგებლის განზრახვას. წმინდა განსჯითი მეცნიერება მხოლოდ საბერძნეთში იჩენს თავს. ეს განსჯითი მეცნიერება, რომელიც თანდათანობით მომზადდა და აღნიშნულ არსებათა გავლენით მზის სინათლე იხილა, თავდაპირველად ადამიანის სხვა მოქმედებებთან იყო დაკავშირებული, სრულიად დამოუკიდებელი კი მეხუთე ძირეული რასის მეოთხე კულტურულ

პერიოდში გახდა. ხელდასხმულები, რომლებიც განისწავლებოდნენ იმ ეპოქის მისტერიებში, ადრე ადამიანის მოდგმისთვის მისაწვდომ პირველსიბრძნეს განიცდიდნენ როგორც დაკარგულს, რაც ხელახლა იყო მოსაპოვებელი. დადგა დრო, როდესაც ეს მკვდარი სიბრძნე გამოეყო ყოვლისმომცველ პირველსიბრძნეს. დროის ამ მომენტს, როდესაც ფხიზელი, მშრალი სიბრძნე ყოვლისმომცველ პირველსიბრძნეს გამოეყო, იმით აღნიშნავდნენ, რომ ამბობდნენ: ქრისტემდე დაახლოებით მერვე საუკუნეში მზემ გაზაფხულის ნიშნული ვერძის თანავარსკვლავედში გადაკვეთა. ეს გადაკვეთა იყო ათასწლეულების წინ მომხდარი მსგავსი გადაკვეთის განმეორება. როგორც ცნობილია, მზე თანდათანობით გადის ზოდიაქოთა მთელ წრეს – ვერძის, კუროს, მარჩხივის, კირჩხიბის, ლომის, ქალწულის და ა.შ. თანავარსკვლავედებს, ასე რომ მას უკვე მრავალჯერ აქვს გავლილი ვერძის ზოდიაქო. უკანასკნელად მან ვერძი გაიარა მაშინ, როდესაც ადამიანი სიყვარულსა და შემეცნებას ჯერ კიდევ ერთიანად განიცდიდა და შესაბამისად პირველსიბრძნეს ფლობდა. ახლა კი ეს პირველსიბრძნე დაიკარგა და ადგილი დაუთმო გარეგნულ განსჯით კულტურას. მთელი ამ პროცესის ოკულტურ მნიშვნელობას ბერძნულ მისტერიათა ქურუმი გამოხატავდა არგონავტების შესახებ უაღრესად ღრმა მითის სახით, სადაც ვერძი სიყვარულისა და შემეცნების ერთიანობის სიმბოლოდ გვევლინება.

ჯერ მოდით, გავიხსენოთ თავად მითი. იგი მოგვითხრობს, რომ ფრიქსოსს და ჰელეს მრავალი ტანჯვა შეხვდათ ბოროტი დედინაცვლის – ინოსაგან. ამიტომაც გამოეცხადა ფრიქსოსს გარდაცვლილი დედა – ნეფელე და თავის დასთან ერთად გაქცევა ურჩია. დიდი, ოქროს საწმისიანი ვერძიც მისცა, რითაც მათ ზღვა უნდა გადაელახათ. ჰელე

ვერძიდან გადმოვარდა და ჰელესპონტში ჩაიძირა, ფრიქსოსმა კი ვერძთან ერთად კოლხეთს მიაღწია. იქ მან ვერძი მსხვერპლად შესწირა, ტყავი კი მეფე აიეტს უბოძა, რომელმაც იგი გამოქვაბულის კარიბჭესთან მუხაზე ჩამოჰკიდა. მოგვიანებით ბერძენი გმირი იაზონი იმჟამინდელ უმნიშვნელოვანეს ბერძენ ხელდასხმულთა – ორფეოსის, თეზევსის, ჰერაკლეს და სხვათა – თანხლებით გაემართა კოლხეთს, ბარბაროსი ხალხებისგან ვერძის ტყავის გამოსახსნელად. მეფე აიეტის უმრწემესი ასულის, მედეას გულის დაპყრობით მან მოახერხა ვერძის ტყავის საბერძნეთში დაბრუნება. ამისთვის ჯერ ორი ცეცხლისმფრქვეველი ხარი დაძლია. შემდგომ გველეშაპის კბილები დათესა. კბილებიდან აბჯარასხმული მეომრები ამოიზარდნენ და ბრძოლა გაუმართეს. მედეას წყალობით მან გაიმარჯვა. მისივე დახმარებით იგდო ხელთ ვერძის ტყავი და მასთან ერთად გაუდგა გზას უკან, საბერძნეთისკენ. მამის მოსატყუებლად მედეამ ძმაც იახლა, შემდეგ მოაკვდინა და ნაკუწ-ნაკუწ აჩეხილი ზღვის ტალღებს მისცა. ვიდრე სასოწარკვეთილი მამა ნაწილებს აგროვებდა, გაქცეულნი სამშვიდობოს გავიდნენ.

ქრისტეს დაბადებამდე მერვე და მეცხრე საუკუნეებში მისტერიათა მოწაფეებს ამ თქმულების ოკულტურ მნიშვნელობას ასწავლიდნენ. ეს ოკულტური მნიშვნელობა სხვა არაფერია თუ არა გაცხადება იმისა, რომ ამ არსებებმა, რომლებიც ადამიანის მშრალ, ფხიზელ ინტელექტს იყენებდნენ, ამ დროისთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა შეიძინეს. გამოიღვიძა ლტოლვამ პირველადი კულტურისადმი, ოდესღაც რომ არსებობდა მზის მიერ ვერძის უკანასკნელად გავლისას. ის, რომ ტყუპისცალნი ფრიქსოსი და ჰელე ვერძმა კოლხეთში გადაიყვანა მხოლოდ იმის მინიშნებაა, რომ ადრინდელ კულტურას, სპარსულ-ირანულს,

თავისი მარჩბივისეული ბუნებით – ის სიკეთის და ბოროტების, ორმუზდის და აპრიმანის ნიშნის ქვეშ იდგა – სურს კვლავ დაიბრუნოს შემეცნებისა და სიყვარულის ერთიანობა. წინა კულტურამ ეს ტყავი დაფარულ სფეროებში გადაიტანა. უფრო ადრე, ატლანტურ ეპოქაში ეს ტყავი, ეს სიბრძნე საერთო-საკაცობრიო კულტურის ნაწილი იყო, შემდგომ *კი* შორეული საიდუმლო სკოლების კუთვნილება გახდა. საჭირო იყო მისი დაბრუნება. ამგვარად, არგონავტების თქმულება გარეგნული ფორმით საბერძნეთში საიდუმლო სკოლების დაარსებაზე მიგვანიშნებს.

მაშასადამე, გადმოცემის თანახმად, ატლანტური რასა პირველსიბრძნეს ფლობდა. ეს სიბრძნე იმჟამად მთელი კაცობრიობის კუთვნილება *იყო*. ის დაიკარგა და მხოლოდ მისტერიათა სკოლების ქვაბულებსა და კრიპტებში თუ შეხვდებოდით მოგვიანებით. ბერძნებმა კი თავიანთი ხელდასხმულებისთვის ხელახლა შექმნეს მისტერიები და თეზევსი, ორფეოსი, ჰერაკლე და სხვანი ამ სიბრძნის დამფუძნებელნი არიან იმ გაგებით, რომ მათ *საბერძნეთში პირველსიბრძნე* დააბრუნეს. *თალესმა*, ანაქსიმენემ, სოკრატემ და სხვა ფილოსოფოსებმა შემოიტანეს ფხიზელი, ცივი, განსჯითი *მეცნიერება*, რომელიც ობიექტურია. მისტერიათა სიბრძნე კი სიყვარულს უკავშირდება. ის იმგვარი სიბრძნეა, რომელიც ვერ მიიღწევა ვნებათაგან, კამასეულ ძალთაგან განწმენდის გარეშე. *განსჯითი მეცნიერება კი* კამასაგან განწმენდის გარეშეც მიიღწევა. ამრიგად არგონავტების ეს ეგზომ მნიშვნელოვანი თქმულება აღგვიწერს ჩვენი თანამედროვე ძირეული რასის მესამიდან მეოთხე კულტურულ პერიოდზე გადასვლას. გადასვლა იმას ნიშნავს, რომ საკაცობრიო კულტურის მანამდე ერთიანი ნაკადი ორად გაიყო: მისტერიათა სიბრძნედ და გარეგნულ განსჯით მეცნიერებად.

ერთი ნაკადი დაფარული იყო, მაგრამ იმდენად ქმედითი, რომ გავლენას ახდენდა ბერძნულ ხელოვნებასა და კულტურაზე – ამას ნიშნავს ვერძის ტყავის დაბრუნება. ამიერიდან მხოლოდ განსჯით მეცნიერებაზე არ უნდა მოეხდინა მას გავლენა. ეს რაც შეეხება თქმულებას არგონავტების ლაშქრობაზე.

ოდისევსის თქმულებაც ერთი რასიდან მეორეზე გადასვლას მიგვანიშნებს. მას სხვადასხვა დროს უამრავი ინტერპრეტაცია და კომენტარი მიეძღვნა. დღეს ამ თქმულების მხოლოდ ჩონჩხს შევეხები. ჩემს წიგნში „ქრისტიანობა როგორც მისტიკური ფაქტი“ მე შევეცადე გამომეყენებინა გაგების მეორე, ალეგორიული მეთოდი; დღეს ჩვენ გაგების მესამე, ოკულტურ მეთოდს გამოვიყენებთ.

ოდისევსი, რომელიც სხვებთან ერთად იბრძოდა ტროაში, თავისი ცბიერებით და ჭკუით დიდად დაეხმარა ბერძნებს მის აღებაში. მან ფათერაკებიანი გზებით იარა წყალდაწყალ; გთხოვთ, ეს დაიმახსოვროთ. ციკლოპთა ქვეყანაში მოხვდა, სძლია მათ ცალთვალა ბელადს, მიადგა *კირკეს*, რომელმაც მისი თანამგზავრები ღორებად აქცია. ჩავიდა ჰადესს და ტროას ომში დაცემული გმირები გაიცნო. ამის შემდეგ ტყვედ ჩაუვარდა სირენებს, მომნუსხველი ჰანგებით ადამიანებს რომ აცდუნებდნენ. შემდეგ მოთხრობილია, თუ როგორ აპყვა ცდუნებას მის თანამგზავრთა უდიდესი ნაწილი, თვითონ კი იმის წყალობით გადარჩა, რომ ხომალდზე დააბმევინა თავი; თუ როგორ მოხვდა ერთ ადგილას, სცილასა და ქარიბდას შორის, სადაც ხომალდებს დაღუპვის საფრთხე ემუქრებათ. აქ ის აზვირთებულ მორევს გადაურჩა. შემდეგ მიაღწია ოგიგიას, ნიმფა კალიპსოს კუნძულს, სადაც შვიდი წელი დაჰყო და ზევსის ბრძანებით კალიპსოს მიერ გათავისუფლებული ბოლოსდაბოლოს თავის სამშობლოს, ითაკას დაბ-

რუნდა. ქალღმერთი ათენე პალასი მიუძღვა სახლში, თავის მეუღლესთან, რომელსაც ბევრი უსიამოვნება შეხვდა აბეზარ სასიძოთაგან. ის დღისით ქსოვილს ქსოვდა, ღამით კი არღვევდა, ვინაიდან სასიძოებს იყო შეპირებული, მისთხოვებოდა როგორც კი ქსოვილი მზად იქნებოდა.

ახლა კი მოდით, ოდისევსის თქმულების ეს ჩონჩხი ერთად განვიხილოთ ბერძნული მისტერიული სიბრძნის ჩვენეული ცოდნიდან გამომდინარე. ხელდასხმის სკოლები, სადაც ნამდვილად ხდებოდა ის, რაც აქ იყო მოთხრობილი, ისე მიუძღვებოდნენ მოწაფეს ასტრალურ და მენტალურ პლანზე, რომ იგი კაცობრიობის განვითარების გარკვეულ მონაკვეთს გადიოდა, კერძოდ შუა ლემურიიდან იმ დრომდე, როდესაც ადამიანმა საბერძნეთში იაზონის მიერ ორფეოსთან, თეზევსთან, ჰერაკლესთან და სხვებთან ერთად დაარსებულ მისტერიათა სკოლებში კვლავ მოიპოვა პირველსიბრძნე. მოწაფეს მიუძღვებოდნენ ასტრალურ და მენტალურ პლანზე და უჩვენებდნენ პროცესებს, რომლებიც კაცობრიობამ გაიარა შუა ლემურიიდან ტროას ომამდე. არგონავტების ლაშქრობა მითების ენით პირველსიბრძნეზე მიგვანიშნებს. ის გვიჩვენებს, რომ ეს უკანასკნელი იმჟამად მეცნიერების გვერდით არსებობდა. ხოლო რას უცხადებდა ადამიანებს, მისტერიათა მოწაფეებს ოდისევსის თქმულება? ამას გვიმხელს თავად ოდისევსის გზა.

მოდით, ლემურიის შუა პერიოდს მივუბრუნდეთ. მაშინ ადამიანი გადავიდა ჰერმაფროდიტული მდგომარეობიდან სქესობრივ გაყოფაზე, ფიზიკური გრძნობის ორგანოს გარეშე ხედვიდან ფიზიკური თვალით ხედვაზე. მართლაც, ლემურიის შუა პერიოდამდე ადამიანს ჰქონდა ის „ერთი თვალი“, რომელიც შემდგომ ორი გარეგნული ფიზიკური თვალით შეიცვალა. განვითარების ამ ფაზას წარ-

მოუჩენდნენ იმჟამად მოწაფეს. მას უნდა განეცადა გადასვლა ლემურიამდელი ეპოქიდან ლემურიის-შემდგომ ეპოქაში, უფრო სწორად, ლემურიული ეპოქის მეორე ნახევარში, როდესაც გაჩნდა გარეგნული თვალი. ციკლოპები არიან ლემურიამდელი ადამიანები. ოდისევსი მათ გაეცნო ასტრალურ პლანზე. ამ ეპოქის შემდეგ ადამიანის ასტრალური სხეული სულ უფრო და უფრო გამკვრივებულ და გამყარებულ მატერიაში ჩაიძირა. ამით ჩვენ მივადექით – ამას წარმოუდგენდნენ ხელდასასხმელს – ატლანტური ეპოქის დასაწყისს. ატლანტი სულ უფრო და უფრო მეტად იძენს უნარს გამოიყენოს სასიცოცხლო ძალები თავისი საქმიანობისთვის. ეს იყო გარკვეული ასტრალური უნარ-შესაძლებლობანი, რომელნიც ატლანტებმა განივითარეს და რომელთაც ბერძენი მხოლოდ ასტრალურ პლანზე თუ მიუახლოვდებოდა. ეს იყო ეპოქა – მის შესახებ ბევრი რამ თქმულა ოკულტურ ლიტერატურაში –, როდესაც ატლანტთა მოდგმა შავი მაგიის მძვინვარე ფორმებს მიეცა. ეს ეპოქა ბერძნულ მისტერიათა მოწაფეს ეძლეოდა მეტამორფოზათა სურათების სახით. ამ ეპოქაში ადამიანთა ვნებები შავმაგიურ ძალთა გავლენით ისე გადაგვარდა, რომ ასტრალურმა სხეულმა უდაბლეს ცხოველთა სახე მიიღო. სწორედ მსგავსი სურათი ამოტივტივდებოდა ხოლმე, როდესაც თურანელები მძვინვარე მაგიურ ხელოვნებას ეძლეოდნენ. ამ შავი ხელოვნების გავლენით ასტრალური სხეული ისე გარდაიქმნა, რომ სიმბოლურად ასე გამოიხატებოდა: კირკემ ოდისევსის თანამგზავრები ღორებად აქცია. – კაცობრიობის განვითარების ამ ეტაპს ეცნობოდა ბერძენი ხელდასხმული.

შემდეგ იგი ქვესკნელს ჩადიოდა. ყველგან, სადაც კი ეს გვხვდება ბერძნულ თქმულებებში, მინიშნებულია ხელდასხმის პროცესი. როდესაც

ამა თუ იმ გმირზე ნათქვამია, რომ ის ქვესკნელს ჩავიდა, მთხრობელს ამით სურს გამოხატოს, რომ მან ხელდასხმა მიიღო, გაიცნო სიკვდილის მიღმა ამბები. ოდისევსი ხელდასხმული იყო, ოდისევსის თქმულება კი მისი ხელდასხმის აღწერაა.

მოდით მივუახლოვდეთ იმ დროს, როდესაც ატლანტისის წარღვნის შემდეგ ადამიანებმა გაიცნეს იმ არსებათა მოქმედების პირველი შედეგები, რომელთაც მე შევეხე, გაიცნეს გარეგნული კულტურის, მეცნიერებისა და ხელოვნებათა ნაყოფი, ყოველივე ის, რაც ინტელექტზე ახდენდა გავლენას ატლანტისის წარღვნის შემდგომ ეპოქაში. წმინდა გარეგნული, ფიზიკური კულტურის პირველი ეტაპი ხელდასხმულს ეძლეოდა წმინდა ამქვეყნიური ხელოვნების, წმინდა ამქვეყნიური კულტურისგან მომდინარე ცდუნებების სახით. ესაა ახალგაზრდა მეხუთე ძირეული რასის სირენათა ხმები. სწორედ ახალგაზრდა მეხუთე ძირეული რასის ამ სირენათა ხმებზე ითქვა ბევრი რამ ოკულტურ ლიტერატურაში. ვინაიდან, ერთის მხრივ, ჩვენ გვაქვს უდიდესი სიბრძნე მანუსი, რომელიც მეხუთე ძირეული რასის ადამიანებს მოუწოდებს ღვთაებრივისკენ წარმართონ თავიანთი ინტელექტი. ამან გამოხატულება ჰპოვა ვედებსა და სპარსი ზარატუსტრას მიერ თავისი რელიგიის მიმდევრებისთვის დატოვებულ მოძღვრებაში. მაგრამ ამის გვერდით ჩვენ გვაქვს წმინდა განსჯითი კულტურა, რაც ადამიანს აშორებს იმისაგან, რაც მანუს გავლენით ჩაინერგა მასში. თქვენ ყველა ოკულტურ წიგნში იპოვით იმჟამად მომხდარის აღწერას. მანუმ შეარჩია პატარა ჯგუფი და გობის ანუ შამოს უდაბნოსკენ წაიყვანა. მხოლოდ ერთი მუჭა ხალხი დარჩა მისი ეროგული, სხვებმა კი უღალატეს და ყველა მიმართულებით მიმოიფანტნენ. ხელდასასხმელს წარმოედგენდნენ ამ მნიშვნელოვან პროცესს. მას

უჩვენებდნენ, თუ როგორ შეარჩია მანუმ თავდაპირველად პირველსემიტთა ერთი ნაწილი, როგორ შემორჩა მას ამ რჩეულთაგან მხოლოდ მცირე ჯგუფი და როგორ განადგურდა დანარჩენი ნაწილი, გარეგნული კულტურის სირენათა ხმებს აყოლილი.

შემდგომი მნიშვნელოვანი მომენტი კაცობრიობის განვითარებისა მინიშნებულია სცილასა და ქარიბდას შორის სვლით. საკუთრივ რას ეყრება ამ დროს საფუძველი კაცობრიობის განვითარებაში? როგორც ვნახეთ, მხოლოდ ახლა იწყება საკუთრივ კამა-მანასის კულტურა. ის აქამდე თანდათანობით მზადდებოდა. ახლა ის იწყება. ჩვენი მეხუთე ძირეული რასა უპირატესად ამ კამა-მანასის კულტურას ავითარებს. კამა ასტრალურ სფეროშია და დღემდე ასტრალურ სხეულშიც მოქმედებს. მანასი კი ფიზიკურ ტვინში მოქმედებს. მეხუთე ძირეული რასის ადამიანი ფიზიკური ტვინით აზროვნებს. მხოლოდ განვითარების მომავალ ფაზაში შეიძენს კამაც, ასტრალური სხეულიც აზროვნების უნარს. დღესდღეობით მანასმა მხოლოდ ფიზიკურ ტვინში ჰპოვა ადგილი. ჩვენ უნდა გავიაროთ ორ აბობოქრებულ მორევს - სცილასა და ქარიბდას - შორის, რომლებიც სხვადასხვა მიმართულებით მიგვაქანებს. ამაზე მიგვანიშნებს ოდისევსის მიერ სცილა-მანასსა და ქარიბდა-კამას შორის გავლა. აქ, ერთის მხრივ, გვაქვს ასტრალური მორევი, ლტოლვები, ნდომანი, ვნებანი, სადაც შეიძლება ჩაინთქას ადამიანი, მეორეს მხრივ კი კლდეზე მიჯაჭვული ფიზიკური განსჯა. კლდე ჩვენ პრომეთეს თქმულებაშიც გვხვდება. და აქაც კლდესთან გვაქვს საქმე. ადამიანის განსჯას ფიზიკური სამყაროსთვის, კლდისთვის დამახასიათებელი ყველა ხიფათი ემუქრება. ამიტომ ადამიანი მიცურავს ფიზიკურ განსჯის ფლატეებსა და ასტრალური ცხოვრების მორევს შო-

რის. თუ იგი აქ გაივლის, თუ შეიცნობს რა ფათერაკები ემუქრება და მათ გაუძლებს, მაშინ კალიპსოს კუნძულს, დაფარულ სიბრძნეს მიადგება. აქ მას ეხსნება კაცობრიობის მომავალი და ის გადის გამოცდას, რომელიც შვიდი წელი გრძელდება. ამიტომაც რჩება ოდისევსი შვიდი წელი კალიპსოსთან. ყველა, ვისაც ხელდასხმა სურს, გადის შვიდწლიან გამოცდას და ეს გამოცდა კალიპსოს კუნძულზე ყოფნითაა მინიშნებული, სადაც მოჩვენების უკან ფარული სიბრძნე მკვიდრობს. მხოლოდ ამის შემდეგ ძალუძს მას მიაღწიოს ადგილს, სადაც მიდის სამშვინველი, თუკი ის ასტრალური ვნებების მორევს დაუსხლტება. იკითხეთ ჰომეროსის ოდისეა; ის მიანიშნებს, რომ ადამიანი საკუთარ სამშვინველს ეძებს. საკუთარი სამშვინველის დაბრუნება – ესაა სამშობლოსაკენ ლტოლვა. ვისაც ოდისეის ჭეშმარიტად გაგება სურს, ვერ დაეთანხმება თანამედროვე მკვლევარს, რომელსაც ჰგონია, რომ პოლითემე და ციკლოპები სხვას არაფერს ნიშნავს, თუ არა ეთნიდან ცეცხლის გადმოფრქვევას და ოდისევსის მიერ ცეცხლის ენების გოლიათის თვალად ხილვას.

ოდისევსი ბოლოსდაბოლოს გლახაკი ბრუნდება შინ, ყოველგვარ გარეგნულ სიმდიდრეს მოკლებული. ამით მინიშნებულია, რომ ადამიანს, რომელმაც შეიცნო გარეგნული სამყაროსა და ამქვეყნიური სიმდიდრის არარაობა, სამშვინველის სამშობლოს მაიას მიღმა ეძებს და არა მასში, რომ ის მისტიკური გაგებით გლახაკი ბრუნდება სამშობლოში. ოდისევსი რომ ჭეშმარიტი ბრძენია, ეს მინიშნებულია იმით, რომ მას ათენე პალასი მიუძღვება შინისკენ. სამშვინველი ყოველგვარ ეზოტერულ ლიტერატურაში ქალის სახით გამოიხატება, სამშვინველის მისწრაფების სიმბოლოდ ყოველთვის ქალის არსებას ირჩევენ.

გოეთე მას მარად ქალურს უწოდებს. არგონავტების თქმულებაში მედეა, აქ კი პენელოპე უნდა გავიგოთ როგორც ჩვენი სამშვინველი, რომლისკენ გზასაც კვლავ ეძებს ოდისევსი. ქრისტიანულ რელიგიაშიც ქალწული მარიამი მოსწრაფე ადამიანის სამშვინველია, ოღონდ აქ მისი მნიშვნელობა შეუდარებლად უფრო ღრმაა. პენელოპე, უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, მეხუთე ძირეული რასის ადამიანის სამშვინველია. მეხუთე ძირეული რასის ამოცანაა ადამიანური განსჯის კულტივირება. განსჯაზე უნაყოფო თავისთავად არაფერია ამქვეყნად; მხოლოდ მაშინ ხდება ის ნაყოფიერი, როდესაც რაიმე შინაარსისკენ მივმართავთ. განსჯა – ბადეა, საგნებს ხლართში რომ აბამს, საგნებს, რომლებიც გარედან გვეძლევა. თუკი გარეგანმა გამოცდილებამ რაიმე გასწავლათ, შეგიძლიათ განსჯის ხლართებში მისი გაბმა. თუკი უმაღლესი ოკულტური სიბრძნე გასწავლით რასმე, მისი გაბმაც შეგიძლიათ განსჯის ხლართებში. ხშირად ამბობენ, ოკულტური სიბრძნე განსჯას ეწინააღმდეგებაო. განსჯას არაფერი არ ეწინააღმდეგება! ყოველთვის, როცა ახალი რამ გამოუჩნდებათ ჰორიზონტზე ამბობენ ეს განსჯას ეწინააღმდეგებაო. არადა განსჯა მხოლოდ კომბინირების, დაკავშირების საშუალებაა. თავისით ის ვერაფერს ვერ მოიპოვებს, განსჯით თქვენ ვერაფერს ვერ დაამტკიცებთ. უნაყოფობა განსჯისა, რომელიც არსებითად მეხუთე ძირეული რასის სამშვინველის თვისებაა, მინიშნებულია პენელოპეს მიერ ქსოვილის გამუდმებული ქსოვით და რღვევით. ოდისევსს სიბრძნე მიუძღვება წინ. ხელდასხმულმა უნდა ჰპოვოს გზა მეხუთე ძირეული რასის სამშვინველისკენ, უნაყოფო განსჯისკენ. მაგრამ ის მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეუერთდება სწორად მეხუთე ძირეული რასის სამშვინველს, თუკი თავადაა სიბრძნით აღვსილი, თუკი მას ათენე

პალასი, სიბრძნე მიუძღვება წინ. მეორეს მხრივ, ათენე პალასი – უზენაესი ქალღმერთი, სამშვინველის მეორე ძალა, სიბრძნე, საკუთრივ წინამძღოლია. მაგრამ სხვადასხვა ფათერაკების გავლის შემდეგ, რამდენადაც ეს განვითარების ფათერაკებია – ზოგიერთი ფათერაკი კი ლემურიულ ეპოქასაც ახლდა თან – ადამიანმა განსჯა უნდა შეიძინოს. აქ ათენე პალასია მისი მეგზური. ამას წარუდგენდნენ მისტერიათა მოწაფეს საბერძნეთში და ამის გადმოცემა სურდა ჰომეროსს ოდისევსის ღრმააზროვან თქმულებაში.

ოდისევსის თქმულებაში ჩვენ საქმე გვაქვს ხელდასხმასთან, როგორც ეს იმჟამინდელ საბერძნეთში იყო მიღებული, ხელდასხმასთან, რომელიც სხვა არაფერი იყო, თუ არა ასტრალურ-მენტალურ პლანზე განცდაში განმეორება ლემურიული ეპოქიდან საკუთრივ მისტერიათა ეპოქამდე მომხდარი ამბებისა. ოდისევსი ცბიერია და ჭკვიანი და მისი უნარის წყალობით იქნა ძლეული ტროა. განსჯის მატარებელი, ჭკვიანი ადამიანი მეხუთე რასის ადამიანია. მაგრამ თავისი სამშობლო, თავისი პენელოპე მან კვლავ უნდა ეძიოს შემოვლითი გზებით, რათა სწორად იაროს მეხუთე ძირეული რასის ეპოქაში. მხოლოდ ცბიერი და ჭკვიანი ვერ ჰპოვებს სწორ გზას მეხუთე ძირეული რასის ეპოქაში. მან უნდა დატოვოს საკუთარი თავი და გაფართოებული მზერა მიაპყროს ადამიანის მოდგმის მიერ გამოვლილ ხანგრძლივ გზას. ოდისევსი კამა-მანასის ეპოქის ცბიერი კაცობრიობის წარმომადგენელია, რომელიც სხვადასხვა ფათერაკებს გადის იმისათვის, რათა მეხუთე ძირეულ ეპოქაში კვლავ ჰპოვოს თავისი სამშვინველი.

პიროვნულის სამი ასპექტი

ბერლინი, 1907 წლის 12 ივნისი

მიუნჰენის კონგრესი, რომელიც მეოთხეა ამსტერდამის, ლონდონის და პარიზის კონგრესების შემდეგ, ჩვენი თეოსოფიური მოძრაობის განვითარებაში გარკვეული გაგებით ეტაპობრივი მნიშვნელობისაა. ის თეოსოფიური თვალსაზრისით ერთგვარად აკავშირებს ევროპაში სხვადასხვა ერებს. დღეს კონგრესის შესახებ ინფორმაციის გაკეთებას როდი ვაპირებ, მე მხოლოდ ორიოდე სიტყვა მინდა ვუთხრა იმათ, ვინც მასში მონაწილეობა ვერ მიიღო.

მას უნდა ეჩვენებინა ის, რასაც მე გამუდმებით ხაზს ვუსვამდი ხოლმე თეოსოფიაზე საუბრისას – მას უნდა ეჩვენებინა, რომ თეოსოფია მხოლოდ პირადი საჭიროებისა და საკუთარ თავში ჩაღრმავებისთვის არ შექმნილა. თეოსოფია პრაქტიკულ ცხოვრებაში უნდა ჩაერთოს, განათლების ნაწილად იქცეს, პრაქტიკული ყოფიერების ყველა სფეროში შევიდეს. ვისაც საკუთრივ თეოსოფიური იმპულსი უფრო ღრმად ესმის, მან უკვე დღესაც უწყის თუ რა შესაძლებლობებს შემოგვთავაზებს იგი მომავალში. ის ჩვენს მიერ ნანახს ჩვენსავე შინაგან გრძნობებთან დააკავშირებს. ვინც უფრო ღრმად აკვირდება მოვლენებს, მისთვის საყოველთაო გაფანტულობის ძირითადი მიზეზია დისჰარმონია არსებულ მდგომარეობასა და იმას შორის, რასაც თეოსოფია მიელტვის. ეს იგრძნეს არა მარტო თეოსოფოსებმა, არამედ ისეთმა მნიშვნელოვანმა პიროვნებებმაც, როგორიცაა, მაგალითად, *რიჰარდ ვაგნერი.*

ადრეულ ეპოქებში ყოველი ბოქლომი, სახლი თუ სხვა რამ საგანი სამშვინველის ქმნილებას წარმოადგენდა. მშვინვიერი სუბსტანცია იყო შიგ ჩაღვრილი. ძველ დროში ხელოვნების საგანი

ადამიანის გრძნობისა და აზროვნების ნაწილად მიიჩნეოდა. გოთიკური ეკლესიების ფორმები იმჟამინდელი მრევლის განწყობილებას შეესაბამებოდა. ისინი ამ უკანასკნელის მშვინვიერ განწყობილებას გამოხატავდა. ეკლესიას მიშურებული იმჟამად ამ ფორმებს – ისევე როგორც ძველი გერმანელი ერთმანეთს შეზრდილ ხეებს – ხელების ლოცვად აღპყრობად განიცდიდა. იმ ეპოქაში ყოველივე უფრო მჭიდროდ იყო ადამიანთან დაკავშირებული. ეს ჯერ კიდევ შესანიშნავად ჩანს *მიქელანჯელოსა* და *ლეონარდო* და *ვინჩისთან*. მთელი სოფლის თავმოყრა ეკლესიაში სხვა არაფერი იყო, თუ არა სოფლის მთელი მშვინვიერი ცხოვრების გამოხატულება. სხვადასხვა ეთერული ნაკადი იყრიდა თავს მოედანზე, სადაც ეკლესია იდგა. მატერილისტურმა ეპოქამ ყოველივე ეს გააცამტვერა. ვინც ცხოვრებას არ იცნობს, მან ეს არ უწყის. ნათელმხილველმა კი იცის, რომ დღეს ქალაქში გავლისას თითქმის ვერაფერს შეხვდები გარდა კუჭთან და სისუფთავის მანიასთან დაკავშირებული ამბებისა. ვისაც ძალუძს მისდიოს ცხოვრების საიდუმლო ძაფებს, მან ისიც უწყის, თუ რამ გაუჩინა მატერიალისტურ კულტურას ასეთი ბზარი.

გარესამყაროს გაჯანსაღება მოხდება იმ შემთხვევაში, თუკი იგი გადაიქცევა ჩვენი უშინაგანესი მშვინვიერი განწყობილების გამოხატულებად. თუმცა სრულყოფილებაზე ლაპარაკი ნაადრევია, მაგრამ ამის მაგალითი მიუნჰენში იქნა მოცემული. დარბაზის გაფორმება სულიესმეცნიერული მსოფლმხედველობის გამოხატულება იყო. იქ მხოლოდ „თეოსოფიური რამ“ არ ყოფილა წარმოდგენილი. მთელი დარბაზი წითლად იყო გაფორმებული. მართალია, წითელი ფერის შესახებ ხშირად გეხვდება არასწორი წარმოდგენები, მაგრამ შეუძლებელია ვერ დაინახო მისი სიღრმისეული

მნიშვნელობა. კაცობრიობის განვითარება აღმასვლითა და დაღმასვლით ხასიათდება. დააკვირდით პირველყოფილ ხალხებს. მათ ბუნებაში აქვთ მწვანე ფერი. მაგრამ სიყვრულით რა უყვართ ყველაზე მეტად? წითელი! ოკულტისტმა იცის, რომ წითელი განსაკუთრებულად მოქმედებს ჯანსაღ სამშვინველზე. ჯანსაღ სამშვინველში ის აქტიურ ძალებს წარმოშობს, ძალებს, რომლებიც მოქმედებისკენ გვიბიძგებს და რომელთაც სამშვინველი ინერტულობის მდგომარეობიდან მოქმედების მდგომარეობაში გადაჰყავს. საზეიმოდ მორთული დარბაზი წითლად უნდა გაფორმდეს. ვინც საცხოვრებელ ოთახს აფორმებს წითლად, ის ამით ამბობს, რომ მისთვის უცნობია საზეიმო განწყობილება და წითელი ფერის პროფანაციას ახდენს. *გოეთემ* ამას უმშვენიერესი სიტყვები მიუძღვნა: „ამ ფერის მოქმედება ისევე განუმეორებელია, როგორც მისი ბუნება. ის ისევე მკაცრი და ღირსებით სავსეა, *როგორც* კეთილისმყოფელი და მომხიბლავი. პირველს გამოხატავს როცა მუქია და გაჯერებული, უკანასკნელს კი როცა ნათელია და ღია. და ასე ძალუძს ერთსა და იმავე ფერს გადმოსცეს ხანდაზმულის ღირსებაც და ჭაბუკის თავაზიანობაც.“

ასეთია ის განწყობილებანი, რომელთაც წითელი ფერი იწვევს და რასაც ოკულტური კვლევაც ადასტურებს. შეხედეთ ლანდშაფტს წითელი სათვალით და იგრძნობთ, რომ ასე უნდა გამოიყურებოდეს განკითხვის დღე. წითელი აღძრავს სიხარულს იმის გამო, რაც ადამიანმა აღასრულა განვითარების პროცესში. წითელი მტერია რეტროგრადული განწყობილებისა, ცოდვის განწყობილებისა.

შემდეგ გვაქვს შვიდი სვეტის მოტივი იმ დროის მისანიშნებლად, როდესაც თეოსოფიასაც ექნება თავისი შენობა. სვეტების მოტივები აღებულია

ხელდასხმულთა მოძღვრებიდან და უძველესი ეპოქებიდან იღებს დასაბამს. თეოსოფიას მიეცემა საშუალება ახალი სვეტების მოტივები შესძინოს არქიტექტურას. ძველი მოტივები ადამიანს უკვე დიდი ხანია აღარაფერს ეუბნება. ახლებს მიმართება აქვთ სატურნთან, მზესთან, მთვარესთან, მარსთან, მერკურთან, ვენუსთან. კაპიტელებში სხვადასხვა კანონზომიერებანი იქნა გადმოცემული. სვეტებს შორის როზენკროიცერთა მსგავსად შვიდი აპოკალიპსური ბეჭედი ჩავსვით. გრაალის ბეჭედი პირველად იქნა საჯაროდ წარმოდგენილი.

თეოსოფია შეიძლება ვაშენოთ კიდევაც: არქიტექტურის, აღზრდის, სოციალური საკითხის სახით. როზენკროიცერობის პრინციპია სამყაროში სულის დამკვიდრება, სამშვინველისთვის ნაყოფიერი მუშაობა. ხელოვნების მისტერიულ ხელოვნებამდე აყვანაც კი გახდება შესაძლებელი, ასერიგად რომ ეწადა რიჰარდ ვაგნერს. ამის მცდელობაა *ედუარდ შურეს* მისტერია-დრამა. შურე შეეცადა აღედგინა მისტერიული წარმოდგენები. ამას საფუძვლად ედო განზრახვა, თეოსოფიაც ჩართულიყო სამყაროს შენებაში. დაბეჭდილი პროგრამა საზეიმო წითელი ფერისა იყო, ვარდებით მორთული შავი ჯვრით ლურჯ ფონზე. როზენკროიცერობა აგრძელებს იმას, რაც ქრისტიანობამ მოგვცა. საწყისი ასოები პროგრამაზე ძირითად ფორმულას მიანიშნებენ.

დღეს მინდა შევეხო ზოგიერთ საკითხს, რომელიც ზემოთქმულთან დაკავშირებით შეიძლება დაისვას. უპირველეს ყოვლისა: რა იქნება თუკი თეოსოფია როზენკროიცერულ ნაკადს შეერწყმება და მისი წარმოდგენებით იხელმძღვანელებს? მოდით, ამის თაობაზე ზოგიერთი მოსაზრება ჩამოვაყალიბოთ თეოსოფიური ეთიკის, ანუ ზნეობრივი მოძღვრების მაგალითზე. თეოსოფიური ეთიკა ანუ ზნეობრივი მოძღვრება როდი ამბობს ან

ასე უნდა მოიქცე, ან ისეო. თეოსოფიას მოთხოვნები და მცნებები კი არ აინტერესებს, არამედ ფაქტები და მათი გადმოცემა. საკმარისია მოვიტანოთ ერთი ფაქტი ასტრალური სამყაროდან და დავრწმუნდებით, რომ არ არის საჭირო მორალის ქადაგება. სხვათა შორის, ეს მაინც ვერაფერს მოგვიტანდა, ვინაიდან გაფრთხილებები და მცნებები კი არ აფუძნებენ ჭეშმარიტ ზნეობრივ მოძღვრებას, არამედ უმაღლესი ცხოვრების ფაქტები. თუ თქვენ ოკულტისტი გეუბნებათ, სიცრუე მკვლელობას და თვითმკვლელობას ნიშნავსო, მაშინ ეს ისეთი ძალის ზნეობრივ იმპულსს მოგცემთ, რომ მას ვერ შევადარებთ უბრალო გაფრთხილებას: არ იცრუოთ! როდესაც ჩვენთვის ცნობილია თუ რა არის სიცრუე და რა არის სიმართლე, თუ ჩვენ ვიცით, რომ ყოველივე აღიბეჭდება სულიერში, მაშინ ვითარება ცოტა სხვაგვარად წარმოგვიდგება. საუბარი, რომელიც სიმართლეს ემყარება წარმოქმნის სასიცოცხლო ძალებს შემდგომი განვითარებისთვის. არასწორი მტკიცება კი დარტყმას აყენებს ჭეშმარიტებასაც და თავად მტკიცების ავტორსაც. ყოველგვარი სიცრუე მოგვიანებით უკანვე უბრუნდება ადამიანს. სიცრუე უდიდესი დაბრკოლებაა განვითარების გზაზე. ტყუილად როდი უწოდებენ ეშმაკს სიცრუის და დაბრკოლების სულს. სიცრუის დამანგრეველი ძალა სიკვდილს იწვევს ობიექტურად და მის გამავრცელებელს უბრუნდება უკან.

პიროვნების სამგვარი გაგებაა ცნობილი: პიროვნული, უპიროვნო და ზეპიროვნული. ოდესღაც არსებობდა ადამიანის წინაპარი, რომელიც ყველა ცხოველზე მაღლა იდგა, მაგრამ ადამიანის საფეხურს არ იყო მიღწეული. ის შედგებოდა ფიზიკური, ეთერული და ასტრალური სხეულებისაგან. ამათ შემდგომ დაემატა მე, რომელმაც საკუთარი თავიდან გამომდინარე უმაღლესი ნაწ-

ილები შექმნა და ადამიანის არსება შვიდ-წევროვანი გახდა.

ფიზიკური, ეთერული და ასტრალური სხეულების განვითარება დიდ ხანს გრძელდებოდა და ისინი მომწიფდნენ იმისათვის, რათა მიეღოთ მეს ცნობიერება. სამი უდაბლესი წევრისთვის დამახასიათებელი ტენდენცია და მათი განვითარების თავისებურებები იქნება ჩვენი დღევანდელი განხილვის საგანი. ადამიანმა სულ უფრო მეტად შეიძინა უნარი გამხდარიყო თვითცნობიერი არსება. ეს შესაძლებელია მხოლოდ ეგოიზმის, თავმოთნეობის ძალთა მეოხებით. ის შეიძლება ღვთაებრივიც იყოს და სატანურიც. ეს სიტყვები მათ მიერ გამოწვეული შეგრძნებებით კი არ უნდა განვსაჯოთ, არამედ მათში მოცემული ჭეშმარიტი არსის მიხედვით. დამოუკიდებლობა ნიშნავს, რომ ადამიანი ეგოისტურ არსებად იქცა.

ეგოიზმის განვითარებას უკავშირდება ცნობიერების მოჩვენებითი დაკარგვის ის ფორმა, რომელსაც თანამედროვე ადამიანის ცხოვრებაში სიკვდილის სახით ვიცნობთ. რამდენადაც განვითარდა თვითცნობიერება, იმდენადვე იჩინა თავი სიკვდილმაც. პირველ ხანებში ადამიანი არ კვდებოდა. ის ჰგავდა სხეულის ნაწილს, რომელიც შრება და შემდეგ კვლავ განაგრძობს ზრდას, ისევე როგორც თითის ფრჩხილი მოჭრის შემდეგ კვლავ იზრდება. ამჟამინდელი ჩვენი სიკვდილი და კვლავ დაბადება გაჩნდა იმისათვის, რათა მიგვეღო დღესდღეობით ჩვენთვის დამახასიათებელი მეს ცნობიერება. ეგოიზმი და სიკვდილი ერთი მოვლენის ორი მხარეა. ადამიანური ბუნების უმაღლესი ნაწილი იმგვარადაა მოწყობილი, რომ ის კვლავ სძლევს ეგოიზმს, ეზიარება ღვთაებრივს და ამით სიკვდილსაც თრგუნავს. რაც უფრო მეტად ივითარებს ადამიანი უმაღლეს ნაწილს საკუთარ თავში, მით უფრო მეტად აცნობიერებს საკუთარ

უკვდავებასაც. როგორც კი ეგოისტი გახდა ადამიანი, მაშინათვე პიროვნებადაც ჩამოყალიბდა. ცხოველი პიროვნულს მოკლებულია, ვინაიდან მას მე აქვს მხოლოდ ჯგუფური სამშვინველის სახით, რომელიც ასტრალური პლანიდან არ ჩამოდის. პიროვნება ისაა, რაც სამ სხეულს – ფიზიკურს, ეთერულსა და ასტრალურს – მეთი გასხივოსნების საშუალებას აძლევს. ეს შეიძლება ბუნდოვნად, უფერულადაც მოხდეს – ასეთ შემთხვევაში სუსტ პი-როვნებასთან გვაქვს საქმე.

ნათელმხილველისთვის ეს იოლად საცნობია. ის ადამიანის ირგვლივ აღიქვამს ფერად აურას, სადაც ზუსტადაა ასახული მისი განწყობილებები, ვნებები, გრძნობები, შეგრძნებები ფერადი ნაკადების და ფერადი ღრუბლების სახით. თუკი ჩვენ გადავინაცვლებთ იმ ეპოქაში, როცა ადამიანის არსების სამი წევრი ის-ის იყო მოემზადა ადამიანური მეს მისაღებად, ჩვენ ამ არსებაშიც, რომელიც ჯერაც არ იყო ადამიანის დონეს მიღწეული, ვიპოვით აურას. მაგრამ იქ ჯერ კიდევ არ იქნება ყვითელი ნაკადები. ძლიერ პიროვნებებს მკვეთრად ყვითელი, ელვარე აურა ახასიათებთ. მაგრამ, შესაძლოა ძლიერი პიროვნება იყო რაიმე აქტივობის გარეშე – შინაგანად ძლიერი რეაქციები გქონდეს, მაგრამ არ იყო ქმედითი ადამიანი. ამ შემთხვევაშიც ჭარბად იქნება ყვითელი ფერი აურაში. მაგრამ ქმედით ადამიანში, რომლის პიროვნებაც გარესამყაროზე ახდენს გავლენას, ყვითელი ფერი თანდათანობით ელვარე წითელში გადადის. წითლად მოელვარე აურა ქმედით ადამიანზე მეტყველებს; ოღონდ ის უნდა ელვარებდეს.

მაგრამ არსებობს ერთი საშიშროება, როცა პიროვნება მოქმედების ჟინითაა შეპყრობილი. ესაა პატივმოყვარეობა. ეს განსაკუთრებით ძლიერ ნატურებს ახასიათებთ. ნათელმხილველი ამას აურაში ჭვრეტს. პატივმოყვარეობის გარეშე ყვითე-

ლი უშუალოდ გადადის წითელში. მაგრამ თუ ადამიანი პატივმოყვარეა, ნარინჯისფერი იძალებს ხოლმე მის აურაში. ობიექტური მოქმედებისთვის აუცილებელია ამ ზღურბლის დაძლევა.

სუსტი პიროვნებები უმალ სხვის მოცემულს ელოდებიან, ვიდრე თავად გასცემენ ან იმოქმედებენ. აქ თქვენ ძირითადად ლურჯ ფერებს შეხვდებით. განსაკუთრებული ინერტულობის შემთხვევაში კი ინდიგოს. აქ უფრო შინაგანი ინერტულობა იგულისხმება, ვიდრე გარეგნული.

თქვენ ხედავთ, თუ როგორ აირეკლება ადამიანის აურაში პიროვნების სიძლიერე ან სისუსტე. ადამიანმა სულ უფრო მეტად უნდა დაძლიოს პიროვნული და აამოქმედოს უმაღლესი ნაწილი. ამიტომაცაა ამდენი ლაპარაკი პიროვნების და ეგოიზმის დაძლევაზე. მაგრამ აქ სწორედ საკვანძო საკითხს მივადექით. მთავარი ისაა, თუ როგორ ხდება პიროვნულის დაძლევა – უპიროვნოს თუ ზეპიროვნულის მეოხებით.

რას ნიშნავს საკუთარი თავის დაძლევა უპიროვნოს მეოხებით? ეს ნიშნავს ჭარბი ძალის დასუსტებას, პიროვნული ენერგიის ჩახშობის სურვილს. ამას კი უპიროვნომდე მივყავართ. ზეპიროვნული იქნებოდა, გარკვეული გაგებით, ამის საპირისპირო რამ. ეს იქნებოდა პიროვნული ენერგიის ზრდა, პიროვნული ძალების გაძლიერება.

მეს ჩვენ სამშვინველში ვპოვებთ და სამშვინველშივე ვხვდებით სიმამაცეს, ერთის მხრივ, და ლტოლვას, გულისთქმას, მეორეს მხრივ. არსებითად ამ ორ ძალამდე დაიყვანება ყოველივე მშვინვიერ ცხოვრებაში. მათ სხვადასხვაგვარად უდგებიან და ეს იმითაა გამოწვეული, რომ ადამიანი ჯეროვან ძალისხმევას არ იჩენს იმისათვის, რათა მიიღოს უმაღლესი რამ. ის, მართალია, აგრძელებს განვითარებას, მაგრამ მასთან ერთად დაბალიც ვითარდება, სიმამაცის და ლტოლვის

ძალებიც ვითარდება მთელი სიტლანქით. თუკი ადამიანი ამ უკანასკნელთ დაასუსტებს, მივიღებთ უპიროვნო კულტურას. ის აქტიურ მხარესაც დაკარგავს. ქმედით მხარეს, ადამიანს რომ ადამიანად აქცევს სხვათა გვერდით და თავისი უნარის შესაბამის საქმეებს აკეთებინებს, გამუდმებით მოჰყავს იგი სხვა ადამიანებთან გარკვეულ კოლიზიაში. და ის უნდა შეეგუოს ამ კოლიზიას, თუკი სჯერა თავისი მოწოდებისა.

შესაძლებელია ლტოლვების ჩაკვლაც. მაგრამ ამით პიროვნება უფერულდება. არადა სხვა რამის გაკეთებაც შეიძლება: კერძოდ მათი გაკეთილშობილება. არ არის საჭირო მათი ჩაკვლა. შესაძლებელია მათი წარმართვა მაღალი მატერიებისკენ. მაშინ პიროვნებას თავისი ძალის დათმობის გარეშეც ძალუძს გახდეს უფრო კეთილშობილი და ღვთაებრივი. ლტოლვების ჩაკვლა როდია საჭირო, არამედ მათი გარდაქმნა უფრო ფაქიზ, უფრო კეთილშობილ ლტოლვებად, რომელთაც მაშინ ისეთივე დაჟინებით შეეძლებათ გამოავლინონ საკუთარი თავი. ავიღოთ, მაგალითად, ვარიეტე. ვინც ვარიეტეში არ დადის აუცილებლად ასკეტი როდია. მან, უბრალოდ, დაბალი ლტოლვები მაღალ ლტოლვებად გარდაქმნა და ამდენად, იქ მხოლოდ მოიწყენდა.

ამ გაგებით თეოსოფია ყველაზე მცდარად სწორედ თეოსოფოსებმა გაიგეს. ცხადია, პიროვნულის ჩაკვლა კი არ არის მიზანი, არამედ მისთვის ზემოთკენ, უმაღლესისკენ ბიძგის მიცემა. სწორედ ამისთვისაა აუცილებელი ყოველივე, რასაც თეოსოფია გვთავაზობს. ასე რომ, უპირველეს ყოვლისა, მთავარია უმაღლესი ინტერესების გაღვიძება. ამგვარი ინტერესები თავისთავად გამსჭვალავენ ადამიანს. მას თავისი გრძნობების ჩახშობა კი არ სჭირდება, არამედ უმაღლესი ღვთაებრივი ქმნადობისკენ, დიდი მსოფლიო ხდო-

მილებებისკენ მათი მიქცევა. როცა ჩვენს გრძნობებს აქეთკენ მივმართავთ, მართალია ცხოვრების უხეში მხარისადმი ინტერესს ვკარგავთ, მაგრამ ამით ჩვენი გრძნობები კი არ იხშობა, არამედ მდიდრდება და ადამიანის მთელ არსებასაც აღანთებს. როდესაც ადამიანს ძალიან უყვარს ღორის მწვადი, ღორის მწვადისადმი მისი გრძნობის ჩაკვლა კი არ არის საჭირო, არამედ ამ გრძნობის გარდაქმნა. უნდა შევძლოთ გრძნობის მეტამორფოზა. იგივე გრძნობები, რაც მავანს სუფრის სიმფონიისადმი აქვს, სხვას ნამდვილი სიმფონიისთვის განაწყობს. თუ თქვენ ლტოლვისა და აქტივობის დაძლევას ქადაგებთ, ამით უპიროვნოს ქადაგებთ. მაგრამ თუ თქვენ უჩვენებთ გზას, რომელიც ლტოლვას სულიერისკენ წარმართავს, ამით ზეპიროვნულისკენ წარმართავთ ყურადღებას და ეს ზეპიროვნული უნდა იყოს თეოსოფიური მოძრაობის მიზანი.

სულისმეცნიერებას კაბინეტში ჩაკეტილი ან უცნაური ადამიანების გაზრდა როდი სურს, არამედ ქმედით, აქტიურ ადამიანთა ჩამოყალიბება, რომლებიც ცხოვრების ასპარეზზე გავლენ. მაგრამ რა გზით მივაღწევთ ზეპიროვნულს? არა პიროვნულში ჩაკეტვით, არამედ ჭეშმარიტის, მაღალის და ყოვლისმომცველის წვდომით. ამიტომაც არ არის გასაკვირი, რომ თეოსოფიაში ჩვეულებრივ ყოფიერების მაღალი მიმართებებისკენაა მზერა მიპყრობილი. ჩვენ ამით წვრილმანზე მაღლა ვდგებით და ვეჩვევით მოვლენების არა უპიროვნოდ, არამედ ზეპიროვნულად განხილვას.

არის ერთი სფერო, სადაც ჩვენ შეგვიძლია ერთგვარი Experimentum crucis მეოხებით განვასხვავოთ ერთმანეთისგან პიროვნული, უპიროვნო და ზეპიროვნული. შეიძლება მავანმა იფიქროს, რომ ის, რასაც ერთი ადამიანი მეორის მიმართ სიყვარულის სახით განიცდის უპიროვნო რამაა და

უადგილოა ზეპიროვნულთან მისი დაკავშირება. აქ ადამიანებს უცნაური შეცდომა მოსდით: მათ საკუთარი თავის სიყვარული სხვათა სიყვარულში ერევათ. ადამიანთა უმრავლესობას ჰგონია, რომ სხვა უყვარს, სინამდვილეში კი საკუთარი თავი უყვარს სხვაში. სხვაში განზავება ხომ მხოლოდ საკუთარი ეგოიზმის დაკმაყოფილებაა. მავანმა არ იცის ამის შესახებ; არც სჭირდება ამის ცოდნა, მაგრამ ეს არსებითად ეგოიზმის დაკმაყოფილებაა არაპირდაპირი გზით.

ადამიანი არ არის იზოლირებული არსება. ის მთლიანის ნაწილია. თითს სიყვარული აკავშირებს ხელთან და ორგანიზმთან. ასე რომ არ იყოს, ის გახმებოდა. თითს უყვარს ჩვენი ხელი და ორგანიზმი, ვინაიდან მას სჭირდება ისინი. ასევე ვერასდიდებით ვერ შეძლებდა ადამიანი სხვა ადამიანთა გარეშე არსებობას. ამიტომაც იზიდავს ადამიანს ადამიანები. ზოგიერთი სიყვარული მშვინვიერი სიღარიბიდან მოდის, მშვინვიერი სიღარიბე კი – მოჭარბებული ეგოიზმიდან. და თუ მავანი და მავანი ამტკიცებს სხვის გარეშე ცხოვრება არ შემიძლიაო, მაშინ მისი პიროვნება ღარიბია და შევსებას ეძებს. ის ყოველივე ამას იმით ნიღბავს, რომ ამბობს: მე უპიროვნო ვხდები, მე სხვა მიყვარს.

ყველაზე დიდებული, უანგარო სიყვარული იმით გამოირჩევა, რომ ჩვენ სხვა ადამიანი არ გვჭირდება, მის გარეშე ცხოვრებაც შეგვიძლია. ამ დროს ადამიანს უყვარს არა საკუთარი თავი, არამედ სხვა. მაშინ ის არაფერს კარგავს, თუ სხვა მიატოვებს. ამისათვის, რასაკვირველია, საჭიროა განჭვრიტო ადამიანის ფასი, ამის სწავლა კი მხოლოდ სამყაროში ჩაღრმავებითაა შესაძლებელი. რაც უფრო გაითავისებთ თეოსოფიას, მით უფრო უკეთესად შეგეძლებათ სხვა ადამიანის შინაგანი არსების წვდომა. შესაბამისად მით მეტი

უნარი გექნებათ შეიგრძნოთ მისი ფასი და თვითანგარებით არ შეიყვაროთ იგი. თუ ამ გზას გაჰყვებით ცხოვრებაში იმასაც შეამჩნევთ, რომ მავანს ერთი სახის ეგოიზმი ახასიათებს, სხვას – მეორე სახისა და ყველა თავისი ეგოიზმის კვალობაზე ცხოვრობს.

აუცილებელია პიროვნების სულ უფრო მაღალი განვითარება. უპიროვნო სიყვარული, რომელიც სისუსტეს ემყარება, მუდამ ვნებასთან იქნება დაკავშირებული. ზეპიროვნული სიყვარული სიძლიერიდან მომდინარეობს და სხვათა შეცნობას ეფუძნება. მას ძალუძს გახდეს სიხარულისა და კმაყოფილების წყარო. ყოველგვარ შესაძლო სასიყვარულო განწყობილებებს შორის მერყეობა იმაზე მიანიშნებს, რომ ეს სიყვარული სინამდვილეში შენიღბული ეგოიზმია და მის უკან ღარიბი პიროვნება დგას. ასე რომ, სიყვარულის მაგალითზე ყველაზე მკაფიოდ შეგვიძლია განვასხვავოთ ერთმანეთისგან უპიროვნო და ზეპიროვნული.

ვისაც სულისმეცნიერება ძალას არ მატებს ცხოვრებაში, მას იგი ვერ გაუგია, რამეთუ ის არის მომავალი წყარო შინაგანი ცხოვრებისეული კმაყოფილებისა. თუ კიდევ უფრო მეტად აღზევდება მატერიალიზმი და ამით მასთან დაკავშირებული ეგოიზმი, კაცობრიობაც სულ უფრო მეტად მიეცემა პესიმიზმს, რომელიც ჩანაცრულ სულთა ფერფლია. ხოლო თუ კაცობრიობა მიიღებს სულისმეცნიერებას, მას კვლავ დაუბრუნდება ჭეშმარიტი სიხარული, რომელიც ამავე დროს სიჯანსაღის წყაროცაა. დისჰარმონია ხომ ბოლოს და ბოლოს ეგოიზმის პროდუქტია; მხიარული, ხალისიანი განწყობილება კი უმაღლესი ადამიანისგან მომდინარეობს. რაც უფრო მეტად მოიკიდებს მასში ფეხს უზენაესი, ღვთაებრივი, მით უფრო ბედნიერი იქნება ადამიანი. ჩვენ უფრო იმაზე უნდა ვიფიქროთ, თუ როგორ შევეწიოთ მთელ კაცობრიობას, ვიდრე იმაზე, თუ როგორ შევირგოთ სულისმეცნიერება. ჩვენ მით უფრო ვეზიარებით ნამდვილი ხალისის და სიხარულის, მარადიული სიჭაბუკის წყაროს, რაც უფრო ღრმად გავითავისებთ ზეპიროვნულის ეთიკას.

თეოსოფიის მიზანი უარყოფა როდია, არამედ ჰოყოფა. უპიროვნო უარყოფას ნიშნავს, ზეპიროვნული ჰოყოფას, რაც უნდა სუსტად იჩენდეს თავს ჯერჯერობით ეს უკანასკნელი. ეს, ამავე დროს, მიგვანიშნებს იმ ამოცანაზეც, რომელიც კაცობრიობის არსებიდან გამომდინარე აკისრია სულისეცნიერებას. მას ნაყოფით გამოიცნობთ – იმით, რომ იგი ადამიანებს ცხოვრებისთვის უფრო გამოსადეგს და გამრჯეს ხდის, მათ სახეებზე მშვინვიერ ჰარმონიას აღბეჭდავს. სული ვერასდიდებით ვერ გამოვლინდება მწუხარე სახეზე. თვით გადატანილი ტკივილიც კი მოაზროვნის სახედ გარდაიქმნება და გაკეთილშობილებულად გვევლინება; ტკივილი განწმენდილად გამოიყურება მოაზროვნის ჰარმონიულ სახეზე. მწუხარე სახე ჯერაც დაუძლეველ ეგოიზმს გამოხატავს. სულისმეცნიერება გვასწავლის საკუთარი თავიდან გასვლას, მაგრამ არა ისე, რომ საკუთარი თავი დავკარგოთ, არამედ ისე, რომ გარე სამყარო შევიძინოთ. მას გავყავართ პიროვნულიდან, მაგრამ არა პიროვნების ჩაკვლით უპიროვნოსკენ, არამედ მისი გაძლიერებით ზეპიროვნულისკენ.

შენიშვნები

გვ.7 *„ლუციფერ-გნოზისის“ ბოლო ნომერში:* იგულისხმება თავდაპირველად „ლუციფერ-გნოზისში“ გამოქვეყნებული წიგნი „ჩვენი ატლანტი წინაპრები“.

გვ.7 *მეხუთე ძირეული რასის:* მეხუთე ძირეული რასა – ესაა ე.წ. მეხუთე ძირითადი ეპოქა ანუ ატლანტისისშემდგომი ეპოქა რუდოლფ შტაინერის „იდუმალთმეტყველების“ მიხედვით.

გვ.12 *კამასეულ ძალთაგან განწმენდის გარეშე:* კამას ძალები ასტრალური სხეულის ძალებია.

გვ.14 *ასტრალურ და მენტალურ პლანზე:* ასტრალური და მენტალური პლანი: „სამშვინველთა ქვეყანა“ და „სულთა ქვეყანა“ რუდოლფ შტაინერის „თეოსოფიის“ მიხედვით.

გვ.16 *უდიდესი სიბრძნე მანუსი:* მანუ, რომელსაც რუდოლფ შტაინერი „აკაშა-ქრონიკაში“ „მეხუთე ატლანტური ქვერასის ბელადს“ უწოდებს, „იდუმალთმეტყველებაში“ მოიხსენიება როგორც „ქრისტეს ხელდასხმული“, „ქრისტეს სამისნოს ბელადი“.

გვ.17 *იწყება საკუთრივ კამა-მანასის კულტურა:* კამა-მანასის კულტურა განსჯითი სამშვინველის, დაბალი მანასის კულტურაა.

გვ.21 *მიუნჰენის კონგრესი:* თეოსოფიური საზოგადოების ევროპულ სექციათა ფედერაციის მეოთხე კონგრესი მიუნჰენში 1907 წლის 18-21 მაისს.

გვ.23 *გოეთემ ამას უმშვენიერესი სიტყვები მიუძღვნა:* ფერთა თეორია, დიდაქტიკური ნაწილი. მეექვსე განყოფილება. ფერის გრძნობად-ზნეობრივი ზემოქმედება, 796.

გვ.24 *ედუარდ შურეს მისტერია-დრამა:* „ელევზისის წმინდა დრამა“, აღდგენილი ედუარდ შურეს მიერ. ფრანგულიდან თარგმნა მარია ფონ სივერსმა. თავისუფალ რიტმებად გამართა რუდოლფ შტაინერმა. პრემიერა შედგა 1907 წლის 19 მაისს მიუნჰენის კონგრესზე.

გვ.24 *საწყისი ასოები პროგრამაზე:* E.D.N. I.C.M. P.S.S.R. ესაა საწყისი ასოები როზენკროიცერთა ფორმულისა: Ex deo nascimur. In Christo morimur. Per spiritum sanctum reviviscimus.

გვ.30 Experimentum crucis: შემოწმება ორი ჯვარედინი ე.ი. ერთმანეთისგან განუყოფელი თვისებისა, რომელთაგან ან ორივე ერთად არსებობს, ან არც ერთი არ არსებობს, რის გამოც საკმარისია მხოლოდ ერთი თვისების შესწავლა. მეთოდი ფრენსის ბეკონმა შემოიტანა მეცნიერებაში.